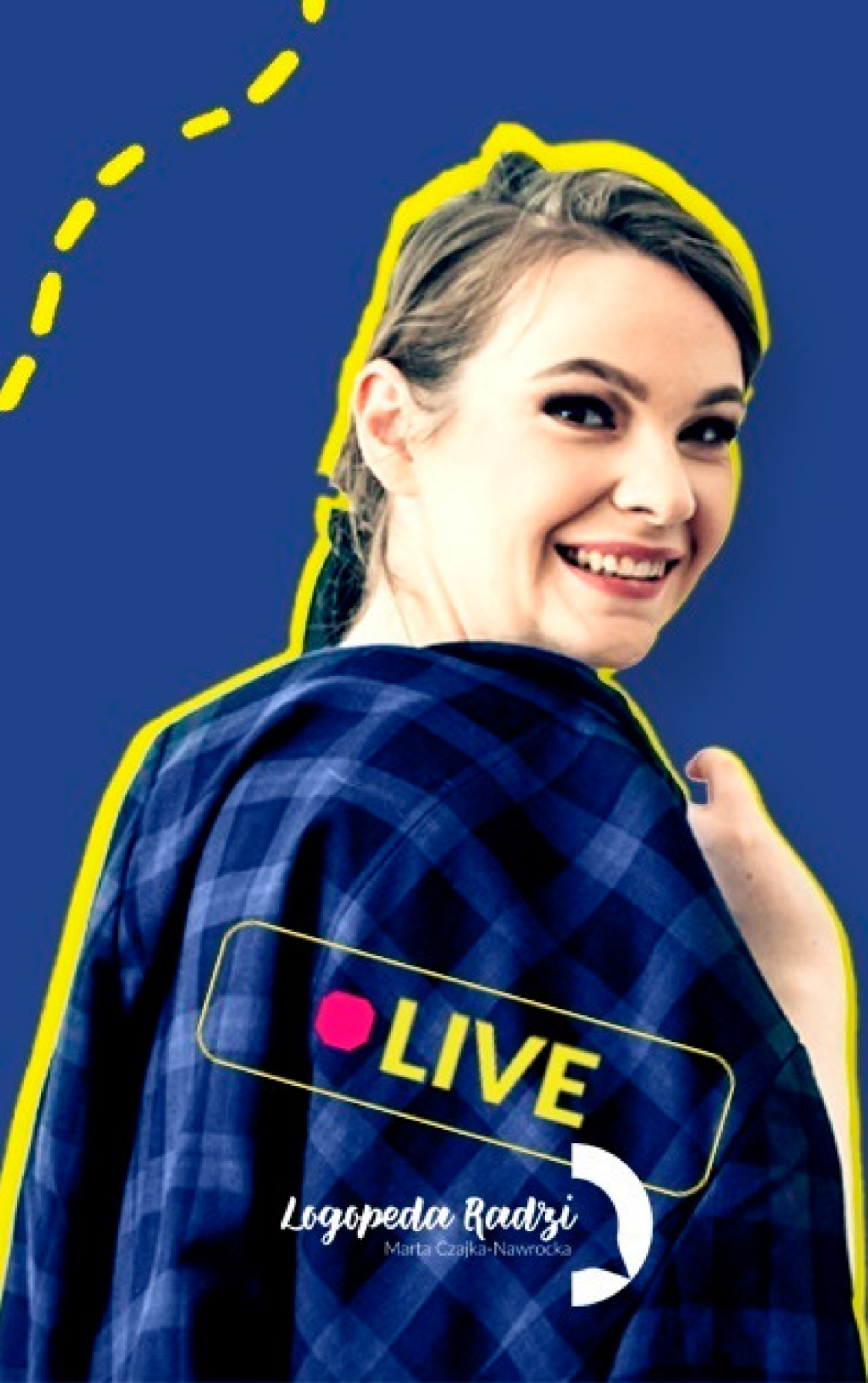

FUNDAMENTÓW DOBREJ WYMOWY

**Jak skutecznie
przejsć do głosek?**

TYDZIEŃ 7

O czym dzisiaj będzie?

- Jak możemy sprawdzać połykanie?
- Która metoda badania połykania jest najskuteczniejsza?
- Rodzaje nieprawidłowego połykania
- Przygotowanie to terapii
- Ćwiczenia budujące połykanie - propozycja

WPROWADZENIE

Postrach wszystkich logopedów. Dlaczego?

- integracja wielu czynności
- znaczenie czucia głębokiego i napięcia mięśniowego

Połykanie

- Przekształcanie połykania
- Jakie umiejętności doprowadzają nas do dobrego połykania? (istota ruchów lateralnych, mocnych policzków, miseczki, przyssania języka)

Od czego zależy połykanie?

Napięcie mięśniowe >> Oddychanie >> Połykanie

Badanie połykania

Logopedyczne badanie połykania ogranicza się do i polega na ocenie fazy preoralnej i oralnej przygotowawczej. Mając świadomość jak przebiega faza oralna (por. Rządзка 2019), możemy także przygotować pacjenta do pomyślnego przebiegu tej fazy połykania.

Badanie połykania

Możemy wyróżnić kilka sposobów badania typu połykania.

Badanie połykania z rozszczelnieniem.

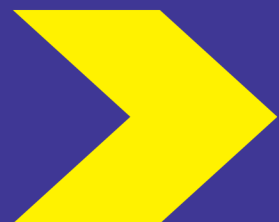
Badanie z kontrolą zespolenia językowo-wargowego

Badanie z gadżetem

Badanie bez rozszczelnienia (z kontrolą języka)

Jak skutecznie zbadać połykanie?

Z ROSZCZELNIANIEM

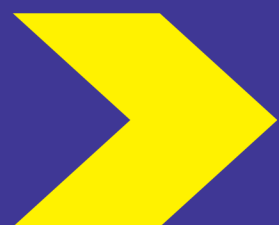

wampirek

palce

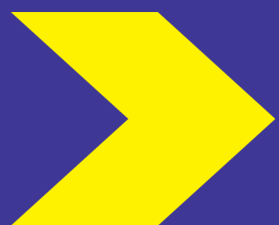
policzki

KONTROLA JĘZYKA

palec pod język

**BARWNIK
SPOŻYWCZY**

**wzdłuż
brzegów
języka**

rysunek

Badanie połykania

Badanie połykania z rozszczelnieniem. Opiera się na założeniu, że użycie rozszczelnienia daje możliwość zajrzenia do jamy ustnej w czasie aktu połykania i obserwacji języka. Jeśli to możliwe, rozszczelnienie powinno być jak najbardziej neutralne, aby nie przeszkadzać znacząco w akcie połykania (np. użycie szpatułek laryngologicznych jest mniej inwazyjne, niż użycie palców).

Badanie połykania

Badanie z kontrolą zespolenia językowo-wargowego. Część pacjentów połyka z silnym napięciem warg i kontaktem czubka języka z wargą. W czasie badania położyć palec wskazujący i środkowy na usta pacjenta, wargi powinny być nieruchome. Podobnie zadziała obserwacja warg bez kontroli dłonią.

Badanie połykania

Badanie z gadżetem. Polega na użyciu wspomagających gadżetów, które mają za zadanie przybliżyć nas do odkrycia sposobu połykania. Takim gadżetem jest np. niebieski barwnik spożywczy, którym malujemy język, prosimy pacjenta o przetłknięcie, a następnie obserwujemy, odbicie na podniebieniu/zębach. Niestety tej próby nie jesteśmy w stanie powtarzać bez utraty skuteczności w ocenie.

Badanie połykania

- Najlepiej jest połączyć kilka sposobów badania, aby trafniej ocenić typ połykania.
- Mój preferowany sposób badania to połączenie próby prof. D. Pluty-Wojciechowskiej z techniką podłożenia palca pod język w czasie połykania.

Badanie połykania

Badanie bez rozszczelnienia (z kontrolą języka) - może oczywiście polegać na samej obserwacji aktu połykania, co jest cenne, jeśli obserwujemy zespolenie językowo-wargowe - ale może także polegać na tym, że namacalnie czujemy, co robi język.

Badanie połykania

Technika podłożenia koniuszka palca pod czubek języka w czasie połykania daje większą świadomość tego, co robi język w czasie połykania - zwłaszcza wtedy, gdy nie widzimy, jak zachowuje się w jamie ustnej. Badanie przy pomocy barwnika spożywczego jest pewnego rodzaju urozmaiceniem, które można stosować przy badaniach przesiewowych.

Fazy połykania

preoralna, oralna przygotowawcza, oralna, faryngealna,
ezofagealna (Rządźka 2019).

Przebieg połykania w dojrzałym połykaniu

film

Przygotowanie do terapii

Składowe połykania

- Mocny środek i boki języka
- Miseczka
- Unoszenie języka
- Przyssanie języka + Zwarcie przednie, boczne, tylne

Przygotowanie do terapii

MOCNY ŚRODEK I BOKI JĘZYKA

- Wzmacnianie środka i boków języka poprzez dociążanie ich jedzeniem i utrzymywanie pozycji
- Połóż cheeriosy lub inne jedzenie na środek języka, ułóż język w koci grzbiet, utrzymaj.
- Połóż cheeriosy lub inne jedzenie na boki języka, ułóż język w koci grzbiet, utrzymaj.
- Wydłużaj utrzymanie.

Przygotowanie do terapii RURKA

- Nauka rurki - aby nauczyć rurki, kładziemy na środku języka patyczek szaszłykowy, boki języka próbują się podnosić. Metodą alternatywną jest wysunięcie języka na dolną wargę i szybkie zassanie powietrza.

Przygotowanie do terapii

UAKTYWNIENIE CZUBKA JĘZYKA

- Ściąganie czubkiem języka opłatka z wałka dziąstowego
- Dotykanie kącików ust
- Podnoszenie cheeriosa na patyczku szasłykowym
- Utrzymywanie cheeriosa na wałku dziąstowym

Przygotowanie do terapii MISECZKA

- Kładziemy na środek języka coś cięższego, np. rodzinę i utrzymujemy. Dość łatwo wyjść od rurki, bo wystarczy podnieść czubek języka
- Miseczka jest potrzebna do utrzymania bolusa pokarmowego i przetknięcia

Przygotowanie do terapii

ZWARCIE PRZEDNIE

- Przytrzymywanie czubkiem języka na podniebieniu czegoś płaskiego, np. pestki dyni, gumki dentystycznej
- Może to być jedna rzecz lub dwie na raz w kierunku środka języka

Przygotowanie do terapii

ZWARCIE BOCZNE

- Jak wyżej, ale przytrzymujemy dodatkowo bokami języka po obu stronach

Przygotowanie do terapii

ZWARCIE TYLNE

- Użycie głosek tylnojęzykowych
np. obudowane AKA, OKO... AGA, OGO
- Także z przyklejonym czubkiem i środkiem do podniebienia
- Przytrzymanie czubkiem języka przy dolnych zębach moreli
-> język się wycofuje
Tu aktywizujemy tył, który jest potrzebny do przetknięcia

Przygotowanie do terapii ZWARCIA - po co one są?

- Przy połykaniu zbieramy bolus pokarmowy na miseczkę, język przykleja się wtedy do podniebienia ze zwarciem przednim, bocznym i w czasie aktu połykania także tylnym
- Jeśli dochodzi do rozszczelnienia, pacjent będzie połykał tylko część pokarmu.
- Jeśli policzki są słabe, jedzenie może zostawać na ścianie policzka.

Przygotowanie do terapii

Zwarcia a typ połykania

- Przy połykaniu asymetrycznym -> słabe zwarcie boczne
- Przy połykaniu wertykalnym -> brak przyssania języka do podniebienia
- Przy połykaniu dorsalnym i międzyzębowym -> brak zassania języka do podniebienia
- Przy połykaniu addentalnym -> trudno o zwarcie tylne

Przygotowanie do terapii

Ćwiczenia podniebienia miękkiego

- Picie gęstych płynów przez grubszą rurkę
- [nnn] + domknięcie nozdrzy i ust
- Przenoszenie papierków

Uwagi do ćwiczeń

- Ćwiczenia przygotowawcze odbywają się na otwartej buzi dla kontroli układu języka i zwarć. Później stopniowo domykamy jamę ustną.
- Zaczynamy od konsystencji, których nie trzeba obrabiać, dajemy wprost na miseczkę, np. mus
- Stopniowo przechodzimy do konsystencji, które wymagają obróbki.

Uwagi do ćwiczeń

- Badanie najlepiej przeprowadzić w stabilnej pozycji siedzącej z zachowaniem kątów prostych w biodrach, kolanach, stopach,
- Starszy pacjent sam może wybrać jedzenie "twarde" i "miękkie" - wtedy widzimy jego preferencje i perspektywę, co jest dla niego twarde i miękkie

Uwagi do ćwiczeń

- W przypadku napoju, podajemy w przezroczystym kubku, najpierw wodę smakową (woda z miodem, woda z cytryną, woda z miętą), później zwykłą.
- ONM i SI powinny być już zaopiekowane konsultacją, a wszelkie nieprawidłowości powinny zostać poddane terapii tuż po osiągnięciu satysfakcjonujących efektów terapii napięcia mięśniowego.

Uwagi do ćwiczeń

- W przypadku wybiórczości pokarmowej - możemy oswajać z jedzeniem dotykowo, węchowo i odwrażliwiać ciało w ogóle, ale przy ONM nie możemy rozpocząć terapii karmienia, ponieważ jest to niebezpieczne.

Studium przypadku (1)

- Pacjent, lat. 3, oddychanie buzią, osłabione policzki, jedzenie z otwartą buzią, fizjoterapia w ramach WWR.

Ćwiczymy połykanie? Kiedy?

Studium przypadku (2)

- Pacjent, lat 6, zaburzone trzy szeregi realizowane bocznie, połykanie asymetryczne, nadwrażliwość orofacjalna, wzmożone napięcie mięśniowe w obręczy barkowej oraz m. żwacze.

Ćwiczymy połykanie? Kiedy?

Studium przypadku (3)

- Pacjent, lat 5, afazja motoryczna, cechy apraksji mowy, wywołane głoski ciszące poprawnie, szumiące i syczące boczne, pionizacja wertykalna, połykanie z napięciami w odcinku szyjnym i na m. twarzy.

Ćwiczymy połykanie? Kiedy?